

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Ізарова Ірина Олександрівна,
доктор юридичних наук, доцент,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, Україна, м. Київ
e-mail: irina.izarova@gmail.com
ORCID 0000-0002-1909-7020

Притика Юрій Дмитрович,
доктор юридичних наук, професор,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, Україна, м. Київ
e-mail: prytykau@gmail.com
ORCID 0000-0001-5992-1144

doi: 10.21564/2414–990x.145.160567
УДК 347.91/95

СПРОЩЕНЕ ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ПЕРШОГО РОКУ ЗАСТОСУВАННЯ В СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ

Унаслідок реформи українського цивільного процесуального законодавства 2017 р. цивільне судочинство зазнало значних змін – суди першої інстанції можуть розглядати цивільні справи в загальному позовному порядку або в спрощеному порядку. При цьому спрощений порядок передбачає два варіанти: звичайне провадження із судовим засіданням з розгляду справи або письмове провадження, в якому розгляд справи відбувається без виклику сторін і без проведення судового засідання. Узагальнення судової практики судів першої інстанції на підставі аналізу 258 судових

рішень судів першої інстанції, ухвалених упродовж 2018 р. і доступних для дослідження на сайті Єдиного державного реєстру судових рішень, дає можливість виділити найбільш актуальні проблеми, що виникають у судовій практиці, та запропонувати шляхи їх вирішення. Отже, об'єктом уваги авторів статті є проблеми диференціації й визначення судами підстав для розгляду цивільних справ у порядку спрощеного позовного провадження.

Ключові слова: цивільне судочинство; спрощене провадження; малозначні справи; справи незначної складності; диференціація цивільного судочинства; письмове провадження.

Изарова И. А., доктор юридических наук, доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна, г. Київ.
e-mail : irina.izarova@gmail.com ; ORCID 0000-0002-1909-7020

Прытька Ю. Д., доктор юридических наук, професор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна, г. Київ.
e-mail : prytykau@gmail.com ; ORCID 0000-0001-5992-1144

Упрощенное исковое производство гражданского судопроизводства Украины: вызовы первого года применения в судебной практике

Вследствие реформы украинского гражданского процессуального законодательства 2017 г. гражданское судопроизводство претерпело значительные изменения – суды первой инстанции могут рассматривать гражданские дела в общем порядке или в упрощенном порядке. При этом упрощенный порядок предусматривает два варианта: обычное производство с судебным заседанием по рассмотрению дела или письменное производство, в котором рассмотрение дела происходит без вызова сторон и без судебного заседания. Обобщение судебной практики судов первой инстанции по результатам анализа 258 судебных решений судов первой инстанции, принятых в течение 2018 г. и доступных для исследования на сайте Единого государственного реестра судебных решений, позволяет выделить наиболее актуальные проблемы, возникающие в судебной практике, и предложить пути их решения. Таким образом, объектом нашего внимания являются проблемы дифференциации и определения судами оснований для рассмотрения гражданских дел.

Ключевые слова: гражданское судопроизводство; упрощенное производство; незначительные дела; дела незначительной сложности; дифференциация гражданского судопроизводства; письменное производство.

Вступ. Грандіозна реформа системи правосуддя України була покликана забезпечити ефективну реалізацію права осіб на справедливий суд і повернути довіру суспільства до судових органів. Зміна процесуального порядку розгляду справ судами є невід'ємною складовою реформи. У грудні 2018 р. минув перший рік роботи нового Верховного Суду, а також застосування процесуальних кодексів у новій редакції від 3 жовтня 2017 р.

Законопроект про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів № 6232 від 23 березня 2017 р. (далі – ЦПК 2017) [1] був ухвалений 3 жовтня 2017 р. в другому читанні, під час якого було опрацьовано більше чотирьох тисяч поправок. Він набрав чинності 15 грудня 2017 р., і з цього моменту в Україні розпочав діяти оновлений цивільний процес, спрямований передусім на ефективний захист прав особи.

Серед надзвичайно важливих новел варто назвати запровадження загального та спрощеного позовного провадження цивільного судочинства, що свідчить про наближення України до європейських стандартів правосуддя. Спрощені

процедури розгляду цивільних справ або small claims procedure діють у багатьох державах Ради Європи [2]; на загальноєвропейському рівні існує єдина для всіх держав-членів ЄС процедура вирішення дрібних спорів [3]. В Україні це є першою спробою диференціації цивільного судочинства і запровадження особливого спрощеного порядку розгляду позовів.

Спрощене позовне провадження або small claims procedure – надзвичайно цікава тема, що останнім часом набула знову актуальності. У своєму дослідженні Е. Стіл (E. H. Steele) писав, що ці прості, доступні процедури, що не потребують участі представника, економлять час і кошти сторін, зачарували американців ще з колоніальних часів і зумовили навіть появу спеціальних судів для їх вирішення [4, с. 293]. Водночас, як зазначали в цей же час Б. Юнгессон (B. Yngvesson) та П. Геннессі (P. Hennessey), наприкінці 70-х та у 80-х роках хвиля access to justice заповонила світ і вилилися в запозичення інституту small claims законодавством тих правових систем, які до цього не сприймали його як традиційний [5, с. 2019]. Сучасні реформи цивільного судочинства в багатьох державах-членах ЄС удосконалили порядок вирішення дрібних позовів [6, с. 6].

В Україні в ЦПК 2017 серед загальних засад здійснення судочинства було визначено принцип пропорційності, а в главі 1 «Основні положення» розділу I. «Загальні положення» – положення про *ефективний* захист прав, свобод та інтересів осіб. Це зумовило необхідність запровадження конкретних механізмів реалізації такого завдання в цивільному судочинстві – спрощений порядок розгляду справ.

Таку ідею варто вітати, тим більше, що у багатьох державах діють схожі правила (у 35 країнах Ради Європи вони закріплені в національному законодавстві, а в межах ЄС діє процедура вирішення дрібних спорів). Під час здійснення цивільного судочинства суд керується вимогами раціональності та пропорційності (зокрема, див.: Civil Procedure Rules 1998, регламент № 861/2007 [3]; рекомендації Комітету Міністрів РЄ № R (84) 5 про принципи цивільного процесу, спрямовані на поліпшення здійснення правосуддя 1984 р. [7] та щодо шляхів спрощення доступу до правосуддя 1981 р. [8] та ін.).

Разом з цим проведений аналіз судової практики застосування інституту спрощеного позовного провадження виявив низку важливих питань, пов'язаних з визначенням критеріїв диференціації справ, які можуть або повинні розглядатися в такому провадженні, процедурним порядком розгляду таких справ, переходом до загального позовного провадження. Тож метою нашої статті є пошук науково обгрунтованої відповіді на ці практичні питання, що, на наш погляд, сприятиме забезпеченню єдності підходів у судовій практиці.

Виклад основного матеріалу.

Основні категорії справ, що розглядаються судами першої інстанції у спрощеному провадженні.

Відповідно до ч. 4 ст. 19, а також п. 1 ч. 1 ст. 274 ЦПК 2017 у спрощеному позовному провадженні цивільного судочинства можуть розглядатися такі справи:

1) малозначні справи, до яких належать відповідно до ч. 6 ст. 19 ЦПК 2017:
– справи, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;

– справи незначної складності, визнані судом малозначними, крім справ, які підлягають розгляду лише за правилами загального позовного провадження, та справ, ціна позову в яких перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;

2) справи, що виникають з трудових відносин;

3) справи про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини за межі України тому з батьків, хто проживає окремо від дитини, у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів та якому відмовлено другим із батьків у наданні нотаріально посвідченої згоди на такий виїзд;

4) справи незначної складності та інші справи, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи.

Виходячи з положення ч. 2 ст. 274 ЦПК 2017 коло справ, що можуть бути розглянуті судом у порядку спрощеного провадження, необмежене – у порядку спрощеного позовного провадження може бути розглянута будь-яка інша справа, віднесена до юрисдикції суду, за винятком справ, зазначених у ч. 4 ст. 274 ЦПК 2017.

Отже, основними критеріями диференціації малозначних справ, що можуть бути розглянуті у спрощеному позовному провадженні, є ціна позову та категорія справи. Про справи незначної складності йдеться у п. 4 ч. 4 ст. 19 та п. 2 ч. 6 ст. 19 ЦПК 2017, і критерієм їх диференціації є відповідність обставин справи вимогам ст. 11, ч. 3 ст. 274 ЦПК 2017, а також положенню абз. 2 ч. 4 ст. 19 ЦПК 2017 – загальне позовне провадження призначене для розгляду справ, які через складність або інші обставини недоцільно розглядати у спрощеному позовному провадженні.

Відповідно до ч. 4 ст. 274 ЦПК 2017 у спрощеному позовному провадженні не можуть бути розглянуті такі категорії справ і вимоги, об'єднані з ними: що виникають з сімейних відносин, крім спорів про стягнення аліментів та поділ майна подружжя; щодо спадкування; щодо приватизації державного житлового фонду; щодо визнання необґрунтованими активів та їх витребування; в яких ціна позову перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Дослідження судової практики, проведене за результатами роботи і застосування положень нового ЦПК упродовж першого року, показує, що суди розглядають цивільні справи в спрощеному позовному провадженні, але єдиних підходів до визначення порядку розгляду справи ще немає. Зокрема, лівова частина справ з досліджених 258 судових рішень, що були розглянуті у спрощеному позовному провадженні, це справи про стягнення заборгованості за кредитними договорами (155 з 258 проаналізованих рішень, отже, 60 % від загальної кількості); а також трудові справи, справи щодо оплати заборгованості за комунальні послуги, визнання договорів недійсними, стягнення заборгованості в порядку регресу тощо.

Видається, що у судовій практиці вже виникли та будуть виникати в подальшому проблеми, пов'язані з диференціацією категорій справ, які можуть розглядатися в спрощеному позовному провадженні. Наочним прикладом, який ілюструє зазначене, є справи щодо спадкування, які за загальним правилом відповідно до ч. 4 ст. 274 ЦПК 2017 не підлягають розгляду в порядку спрощеного позовного провадження.

Натомість серед досліджених судових рішень, на жаль, трапилися ухвалені з порушенням вимог ч. 4 ст. 274 ЦПК 2017, зокрема, в порядку спрощеного провадження розглядаються справи **про визнання права власності на спадкове майно**. Так, наприклад, у справі Камінь-Каширського районного суду Волинської області позовні вимоги були обґрунтовані тим, що батькові заявниці ОСОБИ_3 на праві приватної власності належав житловий будинок з господарськими та побутовими будівлями і спорудами; за заповітом усе своє майно заповів дочці ОСОБИ_1, але крім неї спадкоємцем першої черги за законом після смерті ОСОБИ_3 є також його син ОСОБА_2, який на спадщину не претендує. До складу спадкового майна входить указаний вище житловий будинок, на який позивач не може отримати свідоцтво про право на спадщину через відсутність на будинковолодіння правовстановлюючих документів і позасудовим порядком вирішити це питання неможливо. *Суд, розглянувши матеріали справи по суті у порядку спрощеного провадження вирішив* (курсив автора), визнав за ОСОБОЮ_1, право власності на житловий будинок з господарськими та побутовими будівлями і спорудами¹.

У рішенні Голосіївського районного суду м. Києва зазначено, що Ухвалою судді від 01.06.2018 р. у справі за позовом ОСОБА_1 до ОСОБИ_2 Комунального підприємства «Київське міське бюро технічної інвентаризації та реєстрації права власності на об'єкти нерухомого майна» про визнання права власності в порядку спадкування було відкрито провадження у справі та призначено до розгляду по суті за правилами спрощеного провадження, а також призначено судові засідання. Але в порядку підготовки справи до розгляду від сторони відповідача надійшло клопотання, в якому відповідач заперечував проти розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження і просив суд розглядати справу по суті за правилами загального позовного провадження, оскільки відповідач повністю заперечує визнання за позивачем права власності в порядку спадкування. Суд за результатами розгляду клопотання дійшов висновку про розгляд цієї справи за правилами загального позовного провадження².

Ці два рішення, на наше переконання, свідчать про порушення положень ч. 4 ст. 274 ЦПК 2017, яке не варто допускати в судовій практиці.

¹ Див.: Рішення Камінь-Каширського районного суду Волинської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75221796>; рішення Камінь-Каширського районного суду Волинської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75585422>; рішення Камінь-Каширського районного суду Волинської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75585426>.

² Див.: Рішення Голосіївського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77135299>.

Водночас деякі справи, пов'язані зі спадкуванням, доцільніше розглядати в спрощеному позовному порядку як виняток із загального правила, передбаченого ч. 4 ст. 274 ЦПК 2017, зокрема справи про визначення додаткового строку для прийняття спадщини. Така позиція може бути обґрунтована тим, що такі справи, як правило, є нескладними, потребують швидкого пріоритетного вирішення, мають невеликий обсяг доказів у справі тощо. До речі, позитивна судова практика вже почала формуватися в цьому напрямку. Так, справи **про визначення додаткового строку для прийняття спадщини** суди розглядали в спрощеному провадженні. Зокрема, ОСОБА_1 звернулася до Луцького міськрайонного суду Волинської області з позовною заявою до ОСОБИ_2 про визначення додаткового строку для прийняття спадщини. Позов обґрунтовує тим, що вона бажає прийняти спадщину по смерті сестри ОСОБИ_3, яка померла 18 квітня 2017 р., але оскільки є спадкоємцем другої черги як рідна сестра, заяву про прийняття спадщини в держнотконтору у встановлений законом шестимісячний строк не подала, зі спадкодавцем спільно не проживала, а тому є такою, що пропустила строк для прийняття спадщини. Неприйняття спадщини обумовлено поважними обставинами, адже їй 83 роки і на час смерті сестри вона хворіла. Суд, розглянувши матеріали справи по суті у порядку спрощеного провадження, вирішив визначити ОСОБИ_1 додатковий строк для подання нею заяви про прийняття спадщини¹.

З огляду на те, що у даній категорії справ вирішується питання про надання строку на реалізацію права, але не вирішується по суті спір, що виникає з спадкових відносин, вважаємо, що така практика є правильною, а такі справи доцільно розглядати в спрощеному позовному провадженні.

У спрощеному порядку доцільно, на наше переконання, також розглядати **справи про виключення з арешту майна для реалізації прав спадкоємців**, оскільки вони пов'язані зі спадковими, але не є такими за своєю суттю. Це можна проілюструвати на прикладі рішення Вінницького міського суду Вінницької області у справі за позовом до ОСОБИ_2 про зняття арешту з майна, що входить до складу спадщини після смерті ОСОБА_3. Позивач, як спадкоємиця даного майна, звернулася до приватного нотаріуса з заявою про прийняття спадщини за заповітом, тоді стало відомо про наявність арешту на вказану квартиру, що перешкоджає заявнику реалізувати її права спадкоємця та оформити спадкові права і вільно розпоряджатися спадковим майном. Суд розглянувши справу в порядку спрощеного провадження вирішив скасувати арешт на квартиру, який зареєстрований в Єдиному реєстрі заборон відчуження нерухомого майна².

¹ Див.: Рішення Луцького міськрайонного суду Волинської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74100655>; Рішення Луцького міськрайонного суду Волинської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73195873>; Рішення Чечельничького районного суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72325507>.

² Див.: Рішення Вінницького міського суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72245829>.

Ще одним цікавим рішенням, що демонструє відхід від загального правила, передбаченого ст. 274 ЦПК 2017, є рішення Печерського районного суду м. Києва у справі про стягнення заборгованості за кредитом, ціна позову якої сягала більше встановленої межі для справ, що можуть розглядатися в порядку спрощеного позовного провадження відповідно до ч. 4 ст. 274. У цій справі ухвалою від 27 грудня 2017 р. було відкрито провадження у справі та призначено до розгляду по суті за правилами спрощеного провадження, а 25 січня 2018 р. на підставі клопотання представника відповідача із запереченнями проти розгляду в порядку спрощеного позовного провадження враховуючи те, що ціна позову у вказаній справі **перевищує п'ятсот прожиткових мінімумів** для працездатних осіб та що є рішення суду, яким відмовлено в позові з аналогічними вимогами і вказана справа наразі знаходиться на розгляді в суді апеляційної інстанції, суд вирішив перейти до розгляду справи за правилами загального позовного провадження¹.

Повертаючись до питання щодо категорії справ, які розглядаються судами першої інстанції у спрощеному провадженні, слід зазначити, що серед досліджених судових рішень не було жодного, постановленого у справі **про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитини** за межі України тому з батьків, хто проживає окремо від дитини, у якого відсутня заборгованість зі сплати аліментів та якому відмовлено другим із батьків у наданні нотаріально посвідченої згоди на такий виїзд, що була додана до ЦПК відповідно до положень Закону № 2475-VIII від 03.07.2018 р.

Натомість чимала кількість **справ, що виникають з трудових відносин**, розглядаються в спрощеному позовному провадженні. У даному разі законодавством чітко встановлено порядок їх розгляду, а наділення суду правом вирішити питання про розгляд таких справ у загальному порядку є дискусійним. Зокрема, у разі перевищення розміру позовних вимог граничних меж, установлених ч. 4 ст. 274 ЦПК 2017.

Дослідження судової практики показало, що більшість справ цієї категорії, що розглядаються судами першої інстанції, становлять такі: 1) стягнення несплаченої заробітної плати; 2) затримка розрахунку при звільненні; 3) скасування наказу про звільнення, поновлення на роботі та виплата заробітної плати за час вимушеного прогулу; 4) стягнення середнього заробітку за затримку розрахунку при звільненні, відшкодування моральної шкоди тощо².

¹ Див.: Рішення Печерського районного суду м. Києва. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72174681>.

² Див.: Рішення Козятинського міськрайонного суду м. Вінниця. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74692203>; Рішення Хмельницького міськрайонного суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78136536>; Рішення Тиврівського районного суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74161467>; Рішення Вінницького міського суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78249207>; Рішення Вінницького міського суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75454702>; Рішення Солом'янського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79304945>.

Однак достатньо й таких справ, що впливають з трудових відносин, також було розглянуто в загальному позовному провадженні, до якого суд постановив перейти на підставі ч. 6 ст. 277 ЦПК 2017. Зокрема, найбільш розповсюдженою є практика, яку демонструє такий приклад. ОСОБА_11 звернулась до суду до ПрАТ АТ про поновлення на роботі та виплату заробітної плати за час вимушеного прогулу. Ухвалою судді відкрито спрощене позовне провадження в справі, але на підставі звернення представника позивача із клопотанням про призначення розгляду справи в порядку загального позовного провадження суд вирішив перейти до розгляду справи за правилами загального позовного провадження¹.

Доволі цікавим є рішення Вінницького міського суду Вінницької області у справі за позовною заявою до Вінницької фабрики про визнання дій незаконними, стягнення недоплаченої заробітної плати та вихідної допомоги². До початку розгляду цієї справи по суті до суду надійшла заява, клопотання та відповідь на відзив відповідача, в яких заявник просив вирішити питання про розгляд даної справи за правилами спрощеного позовного провадження, які мотивовані тим, що позовну заяву у справі було подано до набрання чинності новим ЦПК України, в зв'язку з цим позивачем не було заявлено клопотання про розгляд справи в порядку спрощеного провадження протягом розумного строку. Суд у результаті прийшов до висновку змінити порядок розгляду справи шляхом заміни судового розгляду на розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін, хоча такого не передбачено чинним законодавством.

Проведений аналіз судової практики показав, що лівова частка справ, що розглядаються судами в порядку спрощеного провадження – це **справи про стягнення заборгованості за кредитними договорами та справи про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг**. Остання категорія справ може бути розглянута в порядку наказного або спрощеного позовного провадження, але в жодному з досліджених рішень не було зазначено підстав для обрання спрощеного провадження для звернення.

Надзвичайно велика кількість справ, що розглядалися впродовж 2018 р. в судах, зокрема, в порядку спрощеного провадження, це справи, що виникали з договірних відносин, а саме – з договорів кредиту фізичних осіб споживчих кредитів. У таких справах банківська установа, зокрема ПАТ КБ «Приватбанк», звертається до суду з позовною заявою до ОСОБИ_1 про стягнення заборгованості за кредитним договором. Позовні вимоги мотивує тим, що 06.08.2015 р. між ПАТ КБ «Приватбанк» та відповідачем ОСОБОЮ_1 був укладений кредитний договір, відповідно до якого відповідачу надано кредит в розмірі

¹ Див.: Рішення Дніпровського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73274366>; Рішення Голосіївського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77311005>.

² Див.: Рішення Вінницького міського суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72152865>.

500 грн у вигляді встановленого кредитного ліміту на платіжну картку. Відповідач ОСОБА_1 свої зобов'язання щодо погашення кредитної заборгованості не виконала і станом на 04.03.2018 р. загальна сума заборгованості становить 15400,57 грн, в тому числі заборгованість за кредитом 1277,87 грн; заборгованість за відсотками 1695,84 грн; нарахована пеня 11217,34; заборгованість за судовими штрафами 1209,55 грн, які просить стягнути з відповідача на користь ПАТ КБ «Приватбанк» та витрати по сплаті судового збору в сумі 1762 грн. Суд, розглянувши матеріали справи по суті у порядку спрощеного провадження, вирішив стягнути з ОСОБИ_1 на користь ПАТ КБ «Приватбанк» заборгованість за кредитним договором *у розмірі 15400 (п'ятнадцять тисяч чотириста) грн 57 коп. та 1762 (одна тисяча сімсот шістдесят дві) грн судового збору*¹.

Обраний приклад ілюструє істотну невідповідність суми боргу та заборгованості, нарахованої банківською установою – більше, ніж в 30 разів, що свідчить про необхідність більш детального порядку розгляду такої категорії справ, враховуючи необхідність забезпечення розумного балансу між приватними й публічними інтересами, а також значний суспільний інтерес, зважаючи на поширення таких відносин. Варто також додати, що рішення в даних справах, зокрема, в зазначеному вище прикладі, не оскаржувалися в апеляційному порядку. Слід враховувати те, що судові рішення у малозначних справах відповідно до п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК 2017 не підлягають касаційному оскарженню, але застосування цього критерію передбачено законодавством і не може розглядатися як перешкода доступу до правосуддя (див. Рішення ЄСПЛ від 9 жовтня 2018 р. щодо неприйнятності у справі «Азюковська проти України» (*Azyukovska v. Ukraine*, заява № 26293/18)).

Вирішення питання про порядок розгляду справи: актуальні проблеми судової практики.

Відповідно до положення ч. 6 ст. 279 ЦПК 2017 розгляд справи може відбуватися *в письмовому провадженні без виклику сторін і без судового засідання: на розсуд суду*, так може розглядатися справа, в якій предметом позову є стягнення грошової суми, розмір якої не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб та в якій характер спірних правовідносин та предмет доказування не вимагають проведення судового засідання з повідомленням сторін для повного та всебічного встановлення обставин справи.

Можемо одразу зауважити, що з 258 проаналізованих судових рішень жодне не було постановлене в результаті розгляду справи в порядку письмового провадження. З 82 проаналізованих судових рішень про зміну спрощеного провадження без виклику сторін жодне рішення не було постановлено без

¹ Див.: Рішення Ківерцівського районного суду Волинської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73903210>; Рішення Ковельського міськрайонного суду Волинської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77690486>; Рішення Ковельського міськрайонного суду Волинської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77398468>; Рішення Ковельського міськрайонного суду Волинської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77882214>.

проведення судового засідання. Суди, відкриваючи провадження у справі без виклику сторін, в основному на підставі заперечення відповідача, постановляли ухвалу про розгляд такої справи в порядку загального позовного провадження у подальшому відповідно до ч. 6 ст. 277 ЦПК 2017.

Під час постановлення ухвали суду про розгляду справи в порядку загального позовного провадження відповідно до ч. 6 ст. 277 ЦПК 2017 суди здебільшого спирались узагалі на немотивовані заяви відповідачів про необхідність розгляду даної справи в порядку загального провадження¹, або на такі: справа потребує детального розгляду спору по суті та з'ясування всіх обставин справи; відповідач не погоджується розглядати дану справу за правилами спрощеного провадження, так як позов потребує обґрунтованого дослідження, відповідачу необхідний час для надання необхідних доказів на заперечення на позов, а також подачі зустрічного позову, також підлягає з'ясуванню вартість спірного майна; подано зустрічну заяву; під час розгляду справи підлягають обов'язковому встановленню причини та місце виникнення поломки прихованого внутрішньобудинкового мережевого трубопроводу гарячого водопостачання (стоякових труб), способи усунення пошкодженої ділянки трубопроводу, умови виконання ремонтних робіт, що потребує проведення судової будівельно-технічної експертизи, а також допиту свідків; оскільки у відповідача виникають сумніви щодо ряду документів, які надані позивачем, тому просить суд оглянути оригінали в судовому засіданні; з метою правильного врегулювання спору; оскільки відповідачем повністю заперечується наявність у нього перед позивачем заборгованості, а також законність підстав для стягнення заборгованості не є доведеною та потребує ретельного дослідження доказів у рамках загального позовного провадження² тощо.

Варто зауважити, що питання про порядок розгляду справи і проведення судового засідання не може вирішуватися тільки на підставі заяви позивача або відповідача у справі. Суд повинен вирішувати питання про призначення судового засідання, враховуючи об'єктивні обставини справ, наприклад, відповідно до вимог ч. 3 ст. 274 такою підставою може бути – складність справи

¹ Див.: Рішення Святошинського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77458138>; Рішення Шевченківського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77876557>; Рішення Шевченківського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78012565>; Рішення Печерського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78104332> та ін.

² Див.: Рішення Святошинського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78373718>; Рішення Дніпровського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75215164>; Рішення Шевченківського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77317620>; Рішення Дніпровського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78142027>; Рішення Вінницького міського суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72152865>; Рішення Оболонського районного суду м. Києва. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75318570>; Рішення Дніпровського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76049026>; Рішення Голосіївського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77311005>.

і необхідність допиту свідків, які повинні повідомити суду обставини справи, якими обґрунтовує свої вимоги позивач або заперечує відповідач.

Отже, найбільш проблемним, на наш погляд, є застосування у судовій практиці положень про справи незначної складності та інші справи, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи, а, отже, розгляд у спрощеному позовному провадженні можливий без виклику сторін. У такому разі суд має вирішити, чи є доцільним розгляд справи в порядку спрощеному або загальному позовному провадженні, враховуючи положення ч. 3 ст. 274 ЦПК 2017 на момент відкриття провадження у справі, а також виходячи з того, що перехід від розгляду справи в загальному позовному провадженні до розгляду в порядку спрощеного провадження не передбачений законодавством.

Умови, за яких розгляд справи може відбуватися в спрощеному порядку, і процедура вирішення питання про порядок розгляду справи визначені ЦПК 2017, але однозначно не передбачено, що особа зобов'язана звернутися до суду з клопотанням про розгляд у порядку спрощеного провадження справи, що є малозначною, навіть на підставі п. 1 ч. 6 ст. 19 (справи, в яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб). Водночас у ЦПК немає відповідних підстав для відмови у відкритті провадження, повернення, залишення без розгляду або навіть залишення без руху заяви, якщо особа звертається не в передбаченому законом порядку розгляду малозначної справи, тому можна зробити висновок, що спрощений порядок є обов'язковим у разі наявності сукупності обставин і може розглядатися як альтернатива до загального позовного провадження. Суд вирішує це питання, застосовуючи ч. 1 ст. 277 ЦПК 2017.

На наш погляд, алгоритм вирішення питання про розгляд справи в загальному або спрощеному позовному провадженні є таким: ініціатива розпочати спрощене позовне провадження все ж таки належить позивачеві, адже відповідно до ч. 2 ст. 184 ЦПК 2017 саме позивач має право в позовній заяві заявити клопотання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження, якщо такий розгляд допускається цим Кодексом. Ця теза підтверджується також тим, що відповідно до ч. 1 ст. 276 ЦПК 2017 клопотання позивача про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження подається у письмовій формі одночасно з поданням позовної заяви або може міститись у ній. Подальшу долю цієї справи належить вирішити суду, який під час відкриття провадження має врахувати умови, визначені в ч. 1 ст. 11 (пропорційність у цивільному судочинстві), а також у ч. 3 ст. 274, а також вимоги частин 1 та 2 ст. 277 ЦПК 2017. Виходячи з цих положень, суд при вирішенні питання про розгляд справи в порядку спрощеного або загального позовного провадження враховує такі обставини: завдання цивільного судочинства; чи становить розгляд справи значний суспільний інтерес; забезпечення розумного балансу між приватними й публічними інтересами; складність справи та категорію; особливості предмета спору; обраний позивачем спосіб захисту; ціну позову; значення розгляду справи для сторін, кількість сторін та інших учасників справи; час, необхідний для вчинення

тих чи інших дій, розмір судових витрат, пов'язаних із відповідними процесуальними діями, обсяг та характер доказів у справі, в тому числі чи потрібно у справі призначити експертизу, викликати свідків тощо; а також думку сторін щодо необхідності розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження. Зараз варто також порівняти зазначені положення з Civil Procedure Rules 1998, в яких вимоги щодо пропорційності розгляду справи більш лаконічні – це розмір позовних вимог, важливість справи, її складність, а також фінансового становища сторін (Part 1, 1.1 (2) (c)) [9].

Одразу зауважимо, що в жодному з досліджених рішень при вирішенні питання про розгляд справи в порядку спрощеного провадження не згадувалися положення зазначених вище статей ЦПК України. Суди виходили в основному з наявності клопотання заявника щодо розгляду справи в спрощеному провадженні; у деяких випадках у справі надходили заперечення відповідача, які будуть проаналізовані більш детально. Принагідно слід звернути увагу на те, що навіть у разі застосування положень ч. 6 ст. 277 ЦПК 2017 і постановлення судом ухвали про розгляд справи за правилами загального позовного провадження в подальшому, суди не зауважували підстави та умови такого рішення.

Серед справ, які розглядалися в порядку спрощеного позовного провадження, але судом було постановлено ухвалу про розгляд справи в порядку загального позовного провадження, можна виділити такі: стягнення аліментів, а також зміна способу стягнення аліментів; визнання права користування жилим приміщенням; втрата права користування жилим приміщенням; позбавлення права користування жилим приміщенням та інші.

Аналіз судових рішень свідчить про те, що серед обставин, які визначалися як підстава для переходу до розгляду справи в порядку загального позовного провадження, були такі: необхідність проведення експертизи, множинність сторін, значний суспільний інтерес тощо. У деяких справах суд не вдавався до детального аналізу обставин, що потянули за собою перехід розгляду справи від спрощеного до загального позовного провадження.

Зокрема, одна з досліджених справ була віднесена судом до **таких, що мають значний суспільний інтерес**, для розгляду в загальному позовному провадженні. Це справа за позовом до відповідача ДП «Парламентський телеканал «РАДА» про захист честі, гідності, ділової репутації, визнання поширеної інформації недостовірною та спростування такої інформації, рішення у якій було ухвалено Печерським районним судом м. Києва. Ухвалою суду було відкрито провадження у справі та призначено до розгляду по суті за правилами спрощеного провадження, без повідомлення сторін за наявними у справі матеріалами, але на підставі клопотання представника відповідача із запереченнями проти розгляду в порядку спрощеного позовного провадження та проханням розглянути справу по суті за правилами загального позовного провадження у зв'язку з тим, що розгляд даної справи становить значний суспільний інтерес. Адже і позивач, і відповідач є народними депутатами України, поширена відповідачем інформація ґрунтувалась на журналістському розслідуванні. Тож суд прийшов

до висновку розглянути справу за правилами загального позовного провадження та замінити засідання для розгляду справи по суті підготовчим засіданням¹.

Ще однією такою підставою для розгляду справи в порядку загального позовного провадження судом була визнана **необхідність залучення третіх осіб** у рішенні Іллінецького районного суду Вінницької області у справі за позовом до Липовецького районного відділу державної виконавчої служби Головного територіального управління юстиції у Вінницькій області про зобов'язання вчинити певні дії. Ухвалою суду було відкрито провадження у справі та призначено розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження, але враховуючи, що питання про залучення третіх осіб до участі у справі вирішується лише в підготовчому провадженні, суд зазначив, що доцільно здійснити перехід з розгляду даної цивільної справи в порядку спрощеного провадження в розгляд справи за правилами загального позовного провадження².

Варто зауважити, що згадані вище обставини справи можуть стати обґрунтованими підставами для її розгляду в порядку загального позовного провадження, але при цьому важливо не допустити зловживання процесуальними правами, тому основною метою все ж таки варто визначити розгляд справи відповідно до абз. 2 ч. 4 ст. 19 ЦПК 2017 – виходячи з того, що розгляд даної справи через складність та інші обставини недоцільний у спрощеному позовному провадженні.

Більшість з проаналізованих судових рішень містили в собі підстави для призначення судового засідання в спрощеному позовному провадженні відповідно до ч. 5 ст. 279, не вдаючись до переходу до загального позовного провадження.

Ще одна розповсюджена категорія справ – це **відшкодування збитків у порядку регресу за позовами страхових компаній** до винуватців ДТП, які здебільшого розглядаються в спрощеному порядку, але в деяких з них суди доходили висновку про необхідність їх подальшого розгляду в порядку загального позовного провадження (з огляду на предмет спору, що виник між сторонами, характер спірних правовідносин, предмет доказування, з урахуванням клопотання відповідача; оскільки справа є складною та у відзиві відповідача наводяться відомості, які потребують дослідження і з якими позивач не згоден; оскільки до суду надійшов зустрічний позов; часто без зазначення підстав³).

На наш погляд, не досить виваженою є судова практика, коли суди постановляли ухвали про подальший розгляд справи в порядку загального позовного провадження, не зазначаючи достатніх на це підстав, у таких категоріях **справ,**

¹ Див.: Рішення Печерського районного суду в м. Києві. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72558050>.

² Див.: Рішення Іллінецького районного суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77257238>.

³ Див.: Рішення Солом'янського районного суду м. Києва. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/79304908>; Рішення Голосіївського районного суду м. Києва. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78171039>; Рішення Дніпровського районного суду м. Києва. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74533711>.

для яких пріоритетним є швидке вирішення справи, зокрема, справи про визначення місця проживання малолітніх дітей, а також стягнення аліментів на утримання дітей¹. Наприклад, у справі про визначення місця проживання малолітніх дітей, в якій ухвалою судді Солом'янського районного суду м. Києва від 19 квітня 2018 р. було відкрито спрощене позовне провадження, а за клопотанням представника позивача про призначення розгляду справи в порядку загального позовного провадження, суд прийшов до висновку перейти до розгляду справи за правилами загального позовного провадження.

Так само в справі за позовом про збільшення розміру аліментів та стягнення заборгованості по аліментах, в якій ухвалою від 27 грудня 2017 р. відкрито провадження у справі та призначено до розгляду по суті за правилами спрощеного провадження, а 26 січня 2018 р. суд прийшов до висновку розглянути справу за позовом за правилами загального позовного провадження та замінити засідання для розгляду справи по суті підготовчим засіданням на підставі клопотання представника відповідача із запереченнями проти розгляду в порядку спрощеного позовного провадження, оскільки справа прямо пов'язана з правами дитини та стосується не лише стягнення аліментів, а й збільшення суми аліментів.

Зокрема, особливу категорію справ, що розглядаються в спрощеному порядку, становлять **справи про визнання договорів оренди землі недійсними**, в яких зазначається, що підпис на договорі не належить стороні-заявнику. Наприклад, у справі про визнання договору оренди земельної ділянки недійсним позивач посилався на те, що їй було відомо, що ТОВ «Дністер-Агро», а в подальшому СТОВ «АГРОКРЯЖ» обробляли належну їй земельну ділянку, однак за невідомих підстав у копії договору оренди землі б/н від 28.10.2010 р. та акту передачі землі від 28.10.2010, що укладено між ТОВ «Дністер-АГРО», правонаступником якого є СТОВ «АГРОКРЯЖ» та ОСОБА_1, від імені позивача підписи в документах проставлено іншою особою, які кардинально різняться із підписом позивача, в тому числі проставленим у паспорті громадянина України. Окрім того, підписи, проставлені від імені орендодавця в договорі та акті прийому-передачі землі, різняться також між собою. Суд, розглянувши матеріали справи в порядку спрощеного провадження, визнав договір оренди земельної ділянки недійсним². Не заперечуючи в цілому можливості визначення судом належності підпису тій чи іншій особі, постає однак питання, чи розглядав суд необхідність або доцільність проведення експертизи у справі.

¹ Див.: Рішення Солом'янського районного суду м. Києва. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73946899>; Рішення Луцького міськрайонного суду Волинської області URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73533600>.

² Див.: Рішення Чернівецького районного суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78510202>; Рішення Чернівецького районного суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78510210>; Рішення Жмеринського міськрайонного суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77717149>; Рішення Жмеринського міськрайонного суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77717477>; Рішення Шаргородського районного суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76965954>.

Зауважимо також, що в проаналізованих судових рішеннях нечасто згадується про **спроби досудового врегулювання спору**¹. Це вказує на певні недоліки реформи правосуддя, оскільки більш ефективним для вирішення більшої частини спорів, що розглядаються в спрощеному позовному провадженні, повинно бути позасудове вирішення, яке за допомогою різноманітних способів, що враховують особливості предмета спору, складу сторін, дають можливість дійсно швидко знайти компроміс і врегулювати спір.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що всім судовим рішенням, згаданим у цій статті, притаманна відсутність посилань на ч. 1 ст. 11 та ч. 3 ст. 274 ЦПК 2017 і, відповідно, жодних пояснень, чому справа розглядається в спрощеному порядку і віднесена до незначних або таких, в яких пріоритетним є швидке вирішення справи. Зокрема, це справи щодо реалізації житлових прав громадян, стягнення аліментів на утримання малолітніх дітей, а також про визначення місця проживання малолітніх дітей.

Принагідно слід зауважити, що в законодавстві інших держав справи, що розглядаються в спрощеному позовному провадженні, диференціюються за критерієм ціни позову, а також конкретної категорії (Civil Procedure Rules 26.6 та 27.1 будь-які позови на суму не більше 10 000 фунтів, з особливими умовами щодо позовів про відшкодування шкоди та позовів орендатора житлового приміщення до орендодавця) [44].

Водночас переконані, що під час вирішення питання про порядок розгляду справи мають застосовуватися положення ч. 1 ст. 11 та ч. 3 ст. 274 ЦПК 2017, виходячи з принципу пропорційності цивільного судочинства, а також абз. 2 ч. 4 ст. 19 ЦПК 2017. З огляду на це, вбачаємо, що суди мають мотивувати свої рішення, а також більш широко застосовувати положення принципів пропорційності цивільного судочинства і співробітництва між сторонами і судом для забезпечення реалізації основного завдання – ефективного захисту порушених прав осіб.

Варто також передбачити можливість переходу від спрощеного позовного провадження без виклику сторін до спрощеного позовного розгляду справи в судовому засіданні. Адже здебільшого серед підстав застосування ч. 6 ст. 277 ЦПК є такі, що пов'язані з реалізацією права особи бути почутою судом, але не обґрунтовують складність справи або інші обставини, через які недоцільно розглядати у спрощеному позовному провадженні.

Список літератури:

1. Закон про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів від 23.03.2017 р. № 6232. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61415.

2. European Judicial Sysytems. Efficiency and quality of justice. *CEPEj Studies*. 2012. No 20.

¹ Див.: Рішення Іллінецького районного суду Вінницької області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78292285>; Рішення Луцького міськрайонного суду Волинської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73533600>; Рішення Іваничівського районного суду Волинської області. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72245896>.

3. Regulation (EC) No. 861/2007 of the European Parliament and the Council of 11 July 2007 establishing a European Small Claims Procedure. 2012. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32007R0861>.

4. Eric H. Steele. The Historical Context of Small Claims Courts. *Law and Social Inquiry*. April 1981. Vol. 6, issue 2, pp. 293–376.

5. Barbara Yngvesson and Patricia Hennessey. Small Claims, Complex Disputes: A Review of the Small Claims Literature. *Law & Society Review*. Winter 1975, Vol. 9, No. 2, pp. 219–274.

6. Silvestri E. Small Claims and Procedural Simplification: Evidence from Selected EU Legal Systems. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2018. Vol. 1, issue 1, pp. 6–14.

7. Principes de procédure civile propres à améliorer le fonctionnement de la justice R (84) 5, 28.02.1984. URL: <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=603541&SecMode=1&DocId=682116&Usage=2>.

8. Рекомендація R (81) 7 Комітету міністрів державам-членам щодо шляхів спрощення доступу до правосуддя, ухвалені Комітетом міністрів РЄ 14 травня 1981 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_133.

9. Civil Procedure Rules. URL: <https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil>.

References:

1. Закон про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Тисячного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів від 23.03.2017 р. № 6232. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61415.

2. European Judicial Systems. (2012). Efficiency and quality of justice. *CEPEJ Studies*, 20.

3. Regulation (EC) No. 861/2007 of the European Parliament and the Council of 11 July 2007 establishing a European Small Claims Procedure. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32007R0861>.

4. Eric, H. Steele. (April 1981). The Historical Context of Small Claims Courts. *Law and Social Inquiry*, Vol. 6, issue 2, 293–376.

5. Barbara Yngvesson and Patricia Hennessey. (Winter 1975). Small Claims, Complex Disputes: A Review of the Small Claims Literature. *Law & Society Review*, Vol. 9, 2, 219–274.

6. Silvestri, E. Small Claims and Procedural Simplification: Evidence from Selected EU Legal Systems. (2018). *Access to Justice in Eastern Europe*, Vol. 1, issue 1, 6–14.

7. Principes de procédure civile propres à améliorer le fonctionnement de la justice R (84) 5, 28.02.1984. URL: <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=603541&SecMode=1&DocId=682116&Usage=2>.

8. Рекомендації R (81) 7 Комітету міністрів держав-членів щодо спрощення доступу до правосуддя, ухвалені Комітетом міністрів РЄ 14 травня 1981 р. (1981). URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_133.

9. Civil Procedure Rules. URL: <https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil>.

Izarova I. O., Doctor of Law, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine, Kyiv.

e-mail : irina.izarova@gmail.com ; ORCID 0000-0002-1909-7020

Prytyka Y. D., Doctor of Law, Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine, Kyiv.

e-mail : prytykau@gmail.com ; ORCID 0000-0001-5992-1144

Simplified lawsuit of civil proceedings in Ukraine: the challenges of the first year of application in judicial practice

As a result of the reform of the Ukrainian civil procedural law in 2017, civil justice has undergone significant changes – in courts of first instance may consider civil cases in a general procedure or in a

simplified order. At the same time, the simplified procedure provides for two options: ordinary proceedings with court hearings or written proceedings, in which case proceedings are conducted without summoning of parties and without a court hearings. A generalization of the court practice of the courts of first instance, as a result of the analysis of 258 court decisions of first instance courts, approved during 2018 and available for research on the Single court decisions system website, provides an opportunity to highlight the most pressing issues arising in judicial practice and to suggest ways of their solution. Consequently, the problem of differentiation and the determination by courts of grounds for the consideration of civil cases is the subject of our attention in this article.

To summarize, it was noted that court decisions mentioned in this part lack references to Part 1 of Art. 11 and Part 3 of Art. 274 CPC 2017 and, therefore, have no explanation as to why the case is being considered under simplified procedure and is classified as small claim or as a case which priority is a quick resolution of the case. In particular, these are cases concerning housing rights of citizens, recovery of alimony payments for the maintenance of young children, and the determination of the place of residence of young children.

Authors concluded that in the legislation of other states, cases which are considered under simplified procedure are differentiated according to the value of claim, as well as to the specific category (Civil Procedures Rules 26.6 and 27.1, any claims with a value not exceeding 10,000 pounds, with special conditions concerning claims for damages revocation and claims of a tenant of a residential property to a lessor). At the same time, when deciding on the procedure for consideration of a case, the provisions of Part 1 of Art. 11 and part 3 of Article 274 should be used based on the principle of proportionality of civil proceedings and para 2 of Part 4 of Art 19 CPC 2017. In view of this, it is considered appropriate to draw attention to motivating the courts' decisions, as well as wider application of the provisions of the principles of proportionality of civil judicial proceedings and cooperation between the parties and the court to ensure the realization of the main task - effective protection of violated claimant's rights.

Keywords: civil procedure; simplified proceedings; small cases; insignificant cases; differentiation of civil proceedings; written proceedings.

Рекомендоване цитування: Ізарова І. О., Притика Ю. Д. Спрощене позовне провадження цивільного судочинства України: виклики першого року застосування в судовій практиці. *Проблеми законності*. 2019. Вип. 145. С. 51–67. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.145.160567>.

Suggested Citation: Izarova, I.O., Prytyka, Y.D., (2019). Sproshchene pozovne provadzhenia tsyvilnoho sudochynstva Ukrainy: vyklyky pershoho roku zastosuvannia v sudovii praktytsi [Simplified lawsuit of civil proceedings in Ukraine: the challenges of the first year of application in judicial practice]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 145, 51–67*. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.145.160567> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 22.03.2019 р.